

Posudek magisterské diplomové práce

Student: Kateřina PETŘIČOVÁ

Obor: ČJ - NJ

Název práce v českém jazyce: Čtenářské strategie na druhém stupni základní školy

Název práce v anglickém jazyce: Reading strategies in language arts lessons in grades 6-9

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Hausenblas

Oponent práce: Mgr. Štěpánka Klumparová, Ph.D.

Diplomantka si zvolila nadmíru náročný úkol – čtenářské dovednosti jsou internalizovaná, skrytá složka čtenářských dovedností čtenáře-žáka, a nalézt je a posoudit z jeho čtenářského výkonu je velice specifická práce. Tím spíše, že do rozsahu DP (jakkoliv je velký – 185 stran) - se nemůže vejít potřebně rozsáhlé zkoumání (výuka, pozorování, analýzy). Uchazečka se proto velmi pilně seznámila s mnoha pracemi odbornými, díky nimž se vybavila potřebným pojmovým aparátem. Těch využila k tomu, aby své pokusné přípravy hodiny a jejich realizaci provedla co možná nejpřínosněji.

Jak při průzkumu pramenů, tak v přípravě a realizaci hodin nutně musela přicházet na mnohé své omyly, neplatné domněnky, málo pochopené pojmy i na omezenost svých vhledů do žákova čtení. Těchto zádrhelů však systematicky využívá pro sebereflexi a pro popis svého postupu k cíli práce. To velmi oceňuji, je to základ budoucího rozvoje učitelského.

Uchazečka se soustředila na práci se čtenářskými strategiemi a snažila se udržet rozlišení vědomě zapojovaných postupů – strategií – od podvědomých, automatizovaných činností – dovedností. Toto lišení by sice potřebovalo hlubší psychologické opření, ale to není diplomantčin obor, proto se můžeme spokojit s tím, že diplomantka projevila na tomto poli soustředěné úsilí a vyjasnila si pojmy pro cíl své práce poměrně jasně.

Vzorek z práce několika tříd (osmých a devátých) ovšem nemůže být průkazným materiálem pro tak složitou problematiku, význam DP spočívá však v tom, jak se uchazečka projevila jako informovaný specialista i jako tvořivý učitel, jenž menším akčním výzkumem dokáže hledat a řešit potřeby své výuky a svých žáků v literární výchově a čtení.

K tomu by však bylo potřeba podat lepší vysvětlení důvodů pro výběr použitých literárních textů – to v práci nenacházím.

O diplomantčině oborové poučenosti však svědčí podrobné a pečlivé reflexe toho, co se dělo a stalo ve výuce v zvolených třídách. Při analýzách žakovských výkonů si uchazečka uvědomila například i to, jak je důležité hlídat si významy i u těch výrazů, které učitel sám považuje za samozřejmě jasné, ale žáci je mohou mít nevyhraněné, například pojem „vlastnosti“ postavy (s. 115 aj.)

Jednotlivé závěry, které nad omezeným počtem zkoumaných žáků diplomantka vyvozuje, dobře zapadají do toho, co nám sdělují již delší dobu mezinárodní výzkumy – že slabším místem v čtení s porozuměním je odůvodňování čtenářových dojmů nebo úsudků, tedy hlubší porozumění tomu, jak jsou efekty literárního textu vytvářeny pomocí uměleckých prostředků.

Diplomantka by měla v obhajobě přehledně a jasně ukázat, na základě čeho činí závěry o účinnosti

nebo neúčinnosti některých metod výuky. Možná, že v rámci provedených hodiny je takové závěry možno legitimně učinit, ale jak dalece mohou platit i pro další učitele v dalších třídách a s dalšími texty a cíli? Zde působí DP poněkud nepodloženě – uchazečka tedy může konkrétně ukázat, jak platné jsou její závěry.

Jedním ze zjištění této DP je asi i to, že se žáci nemohou nijak rychle naučit používat čtenářských strategií, natož proměnit takový trénink v automaticky fungující čtenářskou dovednost. Několik málo hodin výuky ještě neukáže ani jednoznačně, ani spolehlivě, zda zvolené postupy fungují k cíli. Ale přesto má cenu se do nich pustit, protože zkušenost učitele přináší plody mnohem později, po několika letech praxe.

Je významné a cenné, že diplomantka po zkušenosti s výzkumem a po ověření ve výuce zvážila, co z výsledných zjištění i ze této učitelské zkušenosti vyplývá pro její vlastní další profesní rozvoj. Jakých omylů se může dopouštět z nezkušenosti, co nepovažovat za samozřejmé ani u žáků, ani u sebe.

Práce je psána vcelku dobrým odborným slohem, jazykové chyby jsou ojedinělé, ale v přehledu použité literatury by bylo lepší oddělit zdroje odborné a prameny beletristické.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako

V Praze dne 28. 12. 2019.....

**Ondřej Hausenblas
Podpis**